

УДК 339.13 : 617.7-007.681

О. В. Кривов'яз

Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова

МАРКЕТИНГОВИЙ АНАЛІЗ РИНКУ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ ЛІКУВАННЯ ГЛАУКОМИ

Проаналізовано вітчизняний фармацевтичний ринок монопрепаратів і комбінованих засобів, що застосовуються в терапії глаукоми. Здійснено структурування цих препаратів за АТС-класифікацією, встановлено країни та фірми-виробники, асортимент лікарських засобів у номенклатурі.

Ключові слова: очні хвороби, глаукома, маркетингове дослідження.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Одним з найбільш перспективних та актуальних напрямів розвитку раціональної системи охорони здоров'я є оптимізація системи лікарського забезпечення на основі фармакоекономіки. Пріоритетним напрямком на регіональному рівні є розробка та планування програм фармакоекономічних досліджень захворювань, що призводять до тяжких наслідків. До таких захворювань належить глаукома, яка є одним з факторів, що призводить до втрати зору.

За останні роки в світі первинна інвалідність з приводу глаукоми збільшилася вдвічі (з 12 до 24 %), а розповсюдженість глаукоми – з 0,1 до 0,8 на 10 тис. дорослого населення [4, 9]. Глаукома є однією із причин сліпоти і втрати працездатності, а її раціональне лікування утруднене із-за неможливості повністю зупинити розвиток незворотніх змін зорових функцій [2, 6, 7].

Глаукома, як причина сліпоти займає друге місце серед захворювань ока. Згідно даних літератури, біля 3 % всього населення земної кулі хворіють на глаукому, біля 7 млн. пацієнтів з цим захворюванням страждають на сліпоту обох очей, і ця кількість неухильно зростає (Люгай І.І. з співавт., 2002; Либман Е.С. з співавт., 2006). Розповсюдженість глаукоми в Україні за останні 6 років збільшилась на 36,7 %, захворюваність – на 29,8 %, а диспансерна група виросла на 40,3 %. Такі темпи росту показників свідчать про значний інвалідизуючий вплив глаукоми, та, без сумніву, роблять її важливою соціальною проблемою (Риков С. О. з співавт., 2008).

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Термін «глаукома» об'єднує групу з більш ніж 60 захворювань ока з переважно хронічним перебігом та серйозним прогнозом. За останні три десятиріччя, незважаючи на інтенсивні фундаментальні та клінічні дослідження з використанням методів доказової медицини, частота втрати зору внаслідок глаукоми становить 15-20 %. Залишається високим також рівень інвалідності за зором серед хворих на глаукому [5].

Серед сучасних підходів до лікування глаукоми виділяють три основних методи: медикаментозний (консервативний), лазерний та хірургічний. Вибір тактики лікування хворого залежить від типу глаукоми [1, 5].

Найчастіше лікування направлене переважно на зниження внутрішньоочного тиску. Також проводять терапію, що сприяє покращенню кровопостачання внутрішніх оболонок ока та внутрішньоочної частини зорового нерва і нормалізації метаболізму в тканинах ока з метою впливу на дистрофічні процеси, що характерні для глаукоми [1, 5, 7].

ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Дослідження асортименту лікарських засобів для терапії глаукоми, які представлені на фармацевтичному ринку України.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

1. Формування інформаційного масиву монопрепаратів і комбінованих засобів для лікування глаукоми, зареєстрованих на фармацевтичному ринку України.

**РОЗПОДІЛ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ У ГРУПІ S01E –
«ПРОТИГЛАУКОМНІ ПРЕПАРАТИ ТА МІОТИКИ»**

Класифікаційна категорія	Найменування зареєстрованих препаратів	Форма випуску	Виробник
1	2	3	4
S01EA Симпатоміметики для лікування глаукоми			
S01EA05 Бримонідин	Бримонал 0,2 %	кр. оч. 2 мг/мл № 1	Unimed Pharma, SK
	Альфаган П	кр. оч. 1,5 мг/мл № 1	Allergan, US
	Люксфен	кр. оч. 2 мг/мл № 1	Grindeks, LV
S01EB Парасимпатоміметики			
S01EB01 Пілокарпін	Пілокарпін-Дарниця	кр. оч. 10 мг/мл № 1	ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця», UA
	Пілокарпіну гідрохлорид	кр. оч. 10 мг/мл № 1	ДЗ ДНЦЛЗ, UA
		кр. оч. 10 мг/мл № 1	ПАТ «Фармак», UA
		кр. оч. 10 мг/мл № 1	ПАТ «Фармак», UA
S01EB51 Пілокарпін в комбінації з іншими препаратами	Фотил	кр. оч.	Santen, FI
	Фотил-форте	кр. оч.	Santen, FI
S01EC Інгібітори карбоангідрази			
S01EC01 Ацетазоламід	Діакарб	таб. 250 мл № 24	Polpharma, PL
		таб. 250 мл № 24	Medana Pharma, PL
	Діуремід	таб. 250 мл № 20	ПАТ «Київський вітамінний завод», UA
S01EC03 Дорзоламід	Дорзамед	кр. оч. 2 % № 1	Rompharm, RO
S01EC04 Бринзоламід	Азопт	кр. оч. 10 мг/мл № 1	Alcon-Couvreur, BE
S01ED Бета-адреноблокатори			
S01ED01 Тимолол	Окурил 0,25 %	кр. оч. 2,5 мг/мл № 1	Rusan Pharma, IN
	Окурил 0,5 %	кр. оч. 5 мг/мл № 1	Rusan Pharma, IN
	Тимолол-Дарниця	кр. оч. 2,5 мг/мл № 1	ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця», UA
		кр. оч. 5 мг/мл № 1	ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця», UA
	Арутимол	кр. оч. 2,5 мг/мл № 1	Chauvin ankerpharm, DE
		кр. оч. 5 мг/мл № 1	Chauvin ankerpharm, DE
	Кузимолол	кр. оч. 2,5 мг/мл № 1	Alcon Cusi S.A., ES
		кр. оч. 5 мг/мл № 1	Alcon Cusi S.A., ES
	Окумед	кр. оч. 2,5 мг/мл № 1	Promed, IN
		кр. оч. 5 мг/мл № 1	Promed, IN
	Окупрес-Е	кр. оч. 2,5 мг/мл № 1	Cadila Pharmaceuticals, IN
		кр. оч. 5 мг/мл № 1	Cadila Pharmaceuticals, IN
	Офтан тимолол	кр. оч. 5 мг/мл № 1	Santen, FI
	Тимолол	кр. оч. 5 мг/мл № 1	Genom Biotech, IN
		кр. оч. 2,5 мг/мл № 1	Genom Biotech, IN
		кр. оч. 5 мг/мл № 1	Стиролбиофарм, UA
		кр. оч. 5 мг/мл № 1	Elegant, IN
	Тимолол-Біофарма	кр. оч. 5 мг/мл № 1	ПрАТ «Біофарма», UA
		кр. оч. 2,5 мг/мл № 1	ПрАТ «Біофарма», UA
	Ніолол гель	гель оч. 1 мг/г № 1	Excelvision, CH
	Іотим 0,25%	кр. оч. 2,5 мг/мл № 1	FDC, IN
	Іотим 0,5%	кр. оч. 5 мг/мл № 1	FDC, IN
	Норматин	кр. оч. 2,5 мг/мл № 1	Eipico, EG
		кр. оч. 5 мг/мл № 1	Eipico, EG
	Унітимолол	кр. оч. 5 мг/мл № 1	Unimed Pharma, SK
	Тимолол-ПОС	кр. оч. 2,5 мг/мл № 1	Ursapharm, DE
		кр. оч. 5 мг/мл № 1	Ursapharm, DE
	Офтимол	кр. оч. 2,5 мг/мл № 1	ПАТ «Фармак», UA
		кр. оч. 5 мг/мл № 1	ПАТ «Фармак», UA
	Глаумол	кр. оч. 5 мг/мл № 1	Galenika, RS

1	2	3	4
S01ED02 Бетаксолон	Бетоптик S	кр. оч. 0,25 % № 1	Alcon-Couvreur, BE
	Беталмік	кр. оч. 0,5 % № 1	Unimed Pharma, SK
S01ED05 Картеолол	Картеол ЛП 1%	кр. оч. прол. д. 1 % № 1	Lab. Chauvin, FR
S01ED51 Тимолол, комбінації	Дуотрав (Timolol Travoprost)	кр. оч.	Alcon-Couvreur, BE
	Ксалаком (Timolol Latanoprost)	кр. оч.	Pfizer, US
	Азарга (Timolol Brinzolamide)	кр. оч.	Alcon-Couvreur, BE
	Ганфорт (Timolol Bimatoprost)	кр. оч.	Allergan Pharmaceuticals, IE
	Комбіган (Timolol Brimonidine)	кр. оч.	Allergan Pharmaceuticals, IE
	Ланотан Т (Timolol Latanoprost)	кр. оч.	ПАТ «Фармак», UA
	Косопт (Timolol Dorzolamide)	кр. оч.	Lab. MSD Chibret, FR MSD, NL
S01EE Аналоги простагландинів			
S01EE03 Бімапрост	Латиссе	кр. оч. 0,3 мг/мл № 1	Allergan, US
S01EE05 Тафлупрост	Тафлотан	кр. оч. 15 мкг/мл № 1	Santen, FI
		кр. оч. 15 мкг/мл № 30	Santen, FI
S01EX Протиглаукомні препарати інші			
S01EX03 Латанопрост	Ланотан	кр. оч. 0,05 мг/мл №1	ПАТ «Фармак», UA

2. Структурний аналіз асортименту препаратів.

3. Маркетинговий аналіз пропозицій проти-
глаукомних лікарських засобів.

4. Аналіз номенклатури фірм-виробників лі-
карських засобів, дозволених до медичного за-
стосування в Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Аналіз проводився з використанням вторин-
них джерел, зокрема інформаційно-пошукової
системи лікарських препаратів Rx-index, що до-
зволяє оперативно відслідкувати зміни в струк-
турі пропозиції, в рамках загального асортимен-
ту протиглаукомних препаратів. Статистичну
обробку даних було проведено з використанням
Microsoft Excel 7.

Згідно з анатомо-терапевтичною й хімічною
класифікацією АТС нараховується близько 40
препаратів, що застосовуються для лікування
глаукоми [3, 8], які включено до групи S – «Засо-
би для лікування органів відчуттів» і складають
підгрупу S01E – «Протиглаукомні препарати та
міотики» (табл.).

На першому етапі в результаті аналізу офі-
ційних джерел інформації про зареєстровані та

дозволені до медичного застосування в Україні
лікарські засоби сформовано інформаційний ма-
сив з 60 лікарських препаратів, що нараховують
43 торгових та 12 міжнародних непатентованих
найменувань.

Під час структурного та внутрішньогрупового
аналізу встановлено, що структуру асортименту
сформовано класифікаційною групою S, яка міс-
тить 6 підгруп антиглаукомних засобів різного
механізму дії. Серед них провідну позицію зай-
має підгрупа S01ED «Бета-адреноблокатори», на
яку припадає 65,12 % за кількістю препаратів.
Друге місце займає підгрупа S01EB «Парасимпа-
томіметики», а третє — S01EC «Інгібітори карбо-
ангідрази» (11,63 та 9,30 % відповідно).

Таким чином, маркетинговий аналіз у площині
пропозицій лікарських препаратів за окремою
діючою речовиною свідчить про максимальну
частку препаратів на основі тимолулу (41,67 %).

Меншою кількістю препаратів представлені
на фармацевтичному ринку України підгрупи
S01EA «Симпатоміметики для лікування глау-
коми», S01EE «Аналоги простагландинів» та
S01EX «Протиглаукомні препарати інші», на
частку яких припадає 6,98; 4,65; 2,32 % відпо-
відно.

Наступним етапом проводилось вивчення характеристик асортименту протиглаукомних засобів за ознакою країни-виробника. При аналізі встановлено, що в структурі асортименту лікарські препарати іноземного виробництва втричі переважають вітчизняні (75 % імпортованих ліків проти 25 % препаратів, що вироблені в Україні). Проте за кількістю протиглаукомних засобів, що виробляються в межах однієї країни, Україна посідає перше місце. Імпортовані лікарські препарати представлено 17 країнами-виробниками, провідну позицію серед яких займає Індія (18 % загальногрупового асортименту). Друге місце належить Фінляндії та Бельгії (8 % та 7 %) (рис.).

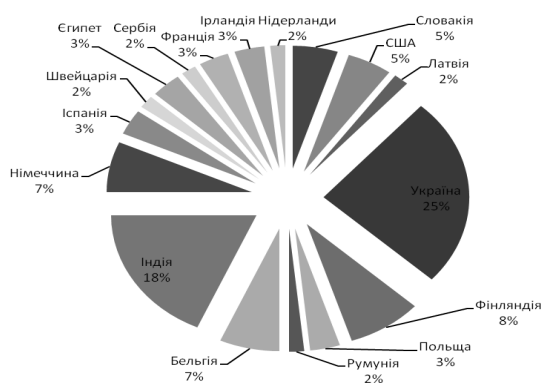

Рис. Країни-виробники протиглаукомних препаратів

Аналіз складу показав, що препарати групи S01E – «Протиглаукомні препарати та міотики» є переважно однокомпонентними (83,33 %), тоді як частка комбінованих складає лише 16,67 % і представлена, переважно, комбінаціями тимололу.

При сегментації ринку за лікарськими формами було встановлено, що протиглаукомні засоби випускаються в трьох лікарських формах: рідких – очні краплі (93,3 %), м'яких – очний гель (1,67 %) і твердих – таблетки (5 %).

Випуск вітчизняних засобів, що застосовуються в терапії глаукоми, забезпечують 6 заводів виробників: ПАТ «Фармак», ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця», ПАТ «Київський вітамінний завод», ПрАТ «Біофарма», «Стирлбіофарм», ДЗ ГНЦЛЗ.

Також слід зазначити, що деякі лікарські засоби надходять на ринок під однією торгівель-

ною назвою одночасно від декількох виробників, тобто спостерігається ефект «дублювання асортименту».

ВИСНОВКИ

Встановлено, що вітчизняний ринок препаратів для лікування глаукоми сформовано переважно іноземними виробниками, які репрезентують 75 % асортименту. Серед країн-імпортерів лідером є Індія. Виявлено, що на вітчизняному ринку відмічається гострий дефіцит комбінованих препаратів. Усе вищезазначене відкриває нові перспективи для розширення асортименту комбінованих засобів полівалентної дії вітчизняного виробництва групи S01E – «Протиглаукомні препарати та міотики» з метою досягнення лікувального ефекту та економічності лікування, які б відповідали усім вимогам та задовольняли потреби з позицій доказової медицини та фармакоекономіки.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Волков В. В. Глаукома открытоугольная / Волков В. В. – М. : МИА, 2008. – 352 с.
2. Дуглас Дж. Р. Глаукома / Дуглас Дж. Ри. – М. : ГЭОТАР-Медиа, 2010. – 472 с.
3. Компендиум on-line. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://compendium.com.ua>.
4. Куроедов А. В. Глаукома : теории, тенденции, технологии / А. В. Куроедов, В. В. Городничий // Военно-медицинский журнал. – 2007. – № 2. – С. 84–86.
5. Нестеров А. П. Глаукома / А. П. Нестеров – [2-е изд.]. – М. : МИА, 2008. – 360 с.
6. Нестеров А. П. Глаукома : основные проблемы, новые возможности / А. П. Нестеров // Вестник офтальмологии. – 2008. – № 1. – С. 3–5.
7. Damji K. F. Shields' Textbook of Glaucoma / K. F. Damji, S. Freedman, S. E. Moroi – [6-th ed.]. – Lippincott Williams & Wilkins, 2010. – 656 p.
8. Rx-index. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.rxindex.com.ua>.
9. Quigley H. A. The number of people with glaucoma worldwide in 2010 and 2020 / H. A. Quigley, A. T. Broman // British Journal of Ophthalmology. – 2006. – № 90 (3). – P. 262–267.

УДК 339.13 : 617.7-007.681

Е. В. Кривовяз

**МАРКЕТИНГОВЫЙ АНАЛИЗ РЫНКА ЛЕКАРСТВЕННЫХ
СРЕДСТВ ДЛЯ ЛЕЧЕНИЯ ГЛАУКОМЫ**

Проанализирован отечественный фармацевтический рынок монопрепаратов и комбинированных средств, которые применяются в терапии глаукомы. Произведена структуризация данных препаратов по АТС-классификации, установлены страны и фирмы-производители, ассортимент лекарственных средств в номенклатуре.

Ключевые слова: глазные заболевания, глаукома, маркетинговое исследование.

UDC 339.13 : 617.7-007.681

O. V. Kryvoviaz

RESEARCH OF DOMESTIC MARKET OF MEDICINES FOR TREATING GLAUCOMA

The domestic pharmaceutical market of simple and complex products, which are used in the treatment of glaucoma was analyzed. Structuring of these drugs according to the ATC-classification was carried out, manufacturers, countries of production and the range of medicines in the nomenclature were established.

Key words: eye diseases, glaucoma, market research.

Адреса для листування:

21018, м. Вінниця, вул. Пирогова, 56

Кафедра фармації Вінницького національного
медичного університету імені М. І. Пирогова.

Тел. моб. (097) 722-63-45

E-mail: 16124@mail.ru

Надійшла до редакції:

21.01.2013